

— ESER TAHLİL VE TENKİTLERİ —

«Prof. Dr. Nuri Çelik, İş Hukuku Dersleri, Değiştirilmiş ve genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 1972».

İstanbul İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi genç profesörlerinden Dr. Nuri Çelik 1968 yılında yazdığı «İş Hukuku Dersleri» adlı kitabını mevzuatın yeni hükümlerine, içtihadlara ve bu konudaki bilimsel gelişmelere uygun bir şekilde değiştirip yeniledikten sonra bu yıl ikinci baskı olarak yayınlamıştır.

Üç kısım halinde 402 sahifeden ibaret olan bu ders kitabı, hususi hukukumuzun bilhassa birkaç yıldanberi son derece önem kazanan, fakat henüz yeteri kadar işlenmemiş bulunan İş Hukukuna ilişkin meseleleri sistematik bir şekilde ele almış ve gayet açık bir ifade ve dille incelemiştir. Bu itibarla, söz konusu eser, sâdece öğrenciler için değil, İş Hukuku ile ilgilenen herkes için faydalı ve güvenilir bir kaynak teşkil etmektedir.

İş Hukuku alanında mevcut eserler gerçekten henüz pek mahdut sayıdadır. Bunlara Prof. Dr. Nuri Çelik'in eserinin katılması, bu alandaki Türk literatürünü hayli zenginleştirmiş oluyor. İş Hukukunun temel kavramlarını gayet açık bir surette belirtmesi ve bunu yaparken de mümkün olduğu kadar teferruattan ve lüzumsuz bilgilerden sıyrılmayı başarması, ayrıca kendi sahasında beliren en yeni problemler ve bunlara dair mevzuat ile kazai ve ilmi içtihadları geniş ölçüde ve kaynaklarına sâdik kalarak göz önüne alması, mükemmellik iddiasında bulunmayan bu esere, şimdiye kadar aynı konuyu eleştirenler arasında seçkin bir yer kazandırmıştır.

Kitabın birinci kısmında, İş Hukukunun konusu, tarihi gelişimi, kaynakları ve İş Hukukunun temel kavramları yer almaktadır. İş Hukukuna temel olan ilkeler üzerinde durularak İş Hukukunun işçi-yi koruma amacı ve buna bağlı olarak ilgili Anayasa ilkeleri zikredilmiş, «İşçi yararına» yorum kuralı açıklanmıştır.

İkinci kısım, işçinin iş verenle olan iş ilişkilerini içine alacak şekilde «Ferdî İş Hukuku» başlığını taşımaktadır. Bu kısımda ilk olarak İş Kanununun uygulama alanı belirtilmiş, sonraki bölümde ise,

İş Hukukumuzda işçi ile iş veren arasındaki hizmet ilişkisinin kural olarak hizmet akdinden doğmasına rağmen hizmet ilişkisi ile hizmet akdi tefrik edilerek incelenmiştir. Hizmet akdi, Borçlar Hukuku ve İş Hukukunda gösterdiği önceliklerle ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu bölümde, hizmet akdi tüm olarak incelendiğinden, akidde taraf olan işçiyi koruyucu hükümler de burada açıklanmıştır.

Üçüncü bölüm, İş Hukukunun işçinin korunması ihtiyacı ile doğru gelişen bir hukuk olması sebebiyle «İşçinin korunması» başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, iş süreleri, fazla çalışma, yıllık ücretli izin ve tâtiler açıklanmaktadır.

Eserin üçüncü kısmı ise, işçilerin veya işverenlerin birbirleri ile veya bunlarla kurdukları meslekî teşekküllerin karşılıklı hukukî ilişkilerini ele almakta ve «Kollektif İş Hukuku» adını taşımaktadır. Müellif bu kısımda da kollektif İş Hukukunun esas amacının işçinin korunması ve işçilerin iktisadî gücü olan işveren karşısında ezilmeleri olduğu temel prensipinden hareket etmektedir. Birinci bölümde meslekî teşekküller (Sendikalar) incelenmiş, Anayasanın ilgili hükümleri, Sendikalar Kanunu, Cemiyetler Kanunu, Medeni Kanununun hükümleri çerçeveleri içinde sendika özgürlüğü üzerinde durulmuş, üyelerin sendika içindeki hukukî durumları incelenmiştir.

İkinci bölüm ise, toplu iş sözleşmelerine ayrılmıştır. Burada, hizmet akdinin toplu iş sözleşmesine aykırı olmaması üzerinde durulmuş; iş kolu — iş yeri toplu iş sözleşmeleri ilişkisi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde de toplu iş uyuşmazlıkları ele alınarak grev ve lokavt, amaçları, şartları ve etkileri incelenmek suretile, kanun dışı lokavt ve grevden bahsedilmiştir.

Eserin son kısmında ise (dördüncü bölüm), «İşçilerin Yönetime Katılmaları» Başlığı altında İş Hukukunun bugün tekamül etmekte olan yeni bir konusu incelenmiş, bizim hukukumuzda işçilerin yönetime katılmaları doğrudan doğruya değil, sendika temsilciliği yolu ile söz konusu olduğu belirtilerek sonuçta, küçük iş yerlerinde değil, okumuş ve eğitilmiş işçi sayısının artması ile büyük iş yerlerinde yönetime katılmanın yararlı olabileceği öne sürülmüştür.

Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, açık ve sürükleyici bir üslup ile ve büyük bir itina gösterilmek suretile hazırlanmış olan Prof. Dr. Nuri Çelik'in «İş Hukuku Dersleri» Kitabı metodlu ve ciddi bir tedkik mahsulü olarak İş Hukukumuz için önemli ve yararlı bir kaynak teşkil etmektedir.